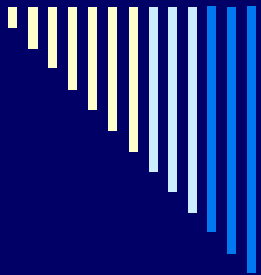

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ Ι (ΨΧ11)

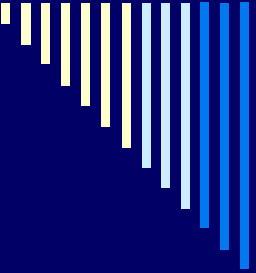
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΚΑΡΗ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
e-class: PSYCH440

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2025-2026

- Ποικιλία κλιμάκων μετράει ρητές στάσεις
- Ερωτήσεις αυτοαναφοράς (νομίζω ότι, πιστεύω ότι, εκτιμώ ότι....κλπ).

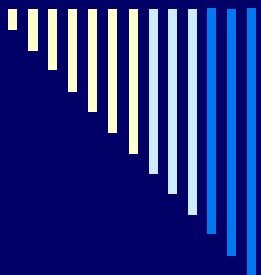
Η ανάγκη των αμερικανικών μέσων ενημέρωσης να προβλέψουν τα εκλογικά αποτελέσματα, να διερευνήσουν τις πεπτοιθήσεις των υποψηφίων και τις προδιαθέσεις τους να ψηφίσουν, συνέβαλε στη μέτρηση των αυτοαναφορικών στάσεων.

1. Κλίμακα Ισοεμφανιζόμενων Διαστημάτων (Equal Appearing Intervals Scale)

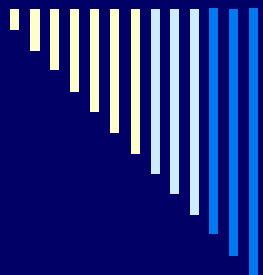
Δεκαετία του 1920: πρώτος ο Louis Thurstone με τους συνεργάτες του (Thurstone & Chave, 1929) ασχολήθηκε συστηματικά με τη διαμόρφωση των στάσεων και με την επιρροή που ασκούν στην κοινωνική ζωή.

«Πατέρας» της μέτρησης των στάσεων με την
«Κλίμακα Ισο-εμφανιζόμενων Διαστημάτων»
(Equal Appearing Intervals Scale).

Η κλίμακα αυτή χρησιμοποιήθηκε πολύ στις ΗΠΑ, στις δεκαετίες 1930 και 1940, για τη διερεύνηση των στάσεων του πληθυσμού σχετικά με τα εξής αντικείμενα στάσεων:

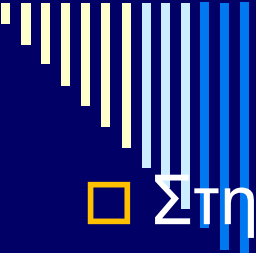
- ✓ την εκκλησία
- ✓ τον πόλεμο
- ✓ τον πατριωτισμό
- ✓ τις εθνικές και φυλετικές ομάδες.

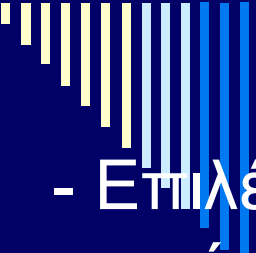

Για την κατασκευή της απαιτείται:

Μεγάλος αριθμός προτάσεων-δηλώσεων που αναφέρονται στο αντικείμενο της στάσης (περίπου 100-130)

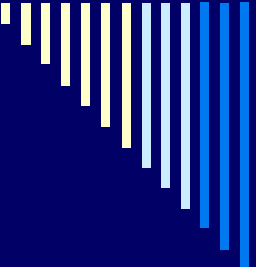
Εκφράζουν κατηγορηματική συμφωνία-εύνοια ή διαφωνία - εχθρικότητα προς αυτό.

-
- Στη συνέχεια, **ομάδα κριτών** ταξινομεί σε αύξουσα σειρά ευνοϊκής προτίμησης τις προτάσεις.
 - Διαμορφώνονται **7-11 κατηγορίες προτάσεων ανάμεσα σε δύο πόλους, την «ευνοϊκή προτίμηση» και τη «μη ευνοϊκή προτίμηση».**
 - Απορρίπτονται οι ασαφείς και οι άσχετες προς το αντικείμενο της στάσης.

Τελική κλίμακα Thurstone

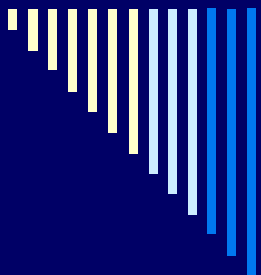
- Επιλέγονται 20-25 προτάσεις που περιέχονται στις σαφείς κατηγορίες προτίμησης ή έλλειψης προτίμησης.
 - Δίνονται λεπτομερείς οδηγίες που εξηγούν στους ερωτώμενους ότι θα πρέπει να δηλώσουν σε ποιο βαθμό συμφωνούν ή διαφωνούν με κάθε μία πρόταση χωριστά, χρησιμοποιώντας μια κλίμακα απαντήσεων με 5, 7 ή περισσότερες βαθμίδες.
-

Παράδειγμα

(απόσπασμα κλίμακας Thurtsone (1931) για τη μέτρηση των στάσεων σχετικά με τους Κινέζους

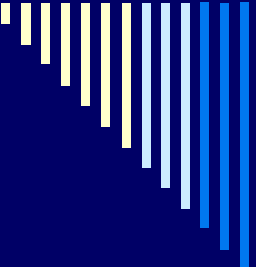
- Νιώθω να αντιπαθώ πολύ περισσότερο τους Κινέζους κάθε φορά που συναντώ έναν από αυτούς
 - Οι Κινέζοι είναι ανώτεροι από άλλες φυλές
 - Οι Κινέζοι είναι κατώτεροι από κάθε άποψη
-

Βαθμολόγηση

Η βαθμολόγηση για κάθε συμπληρωμένη κλίμακα προκύπτει από το **άθροισμα των ερωτήσεων που εκφράζουν τη συμφωνία ή θετική προτίμηση.**

(Mueller, 1986)

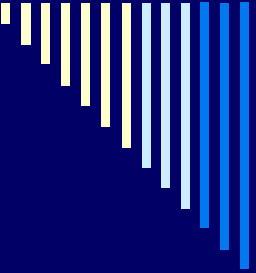

2. Κλίμακα αθροιστικής κατάταξης του Likert (Summated Scale)

Στάδια δημιουργίας της κλίμακας

Εννοιολογική προσέγγιση του αντικειμένου της στάσης: πρέπει να σαφής και ακριβής.

Προκαταρκτική φάση: συλλέγεται μεγάλος αριθμός από θετικές και αρνητικές δηλώσεις - προτάσεις για το αντικείμενο της στάσης, με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία και την εμπειρία του ερευνητή.

Φάση αρχικής μέτρησης:

Αξιολογούνται οι θέσεις-προτάσεις αυτές με **ανοιχτές συζητήσεις-συνεντεύξεις** σχετικές με το αντικείμενο της στάσης με μία ή περισσότερες ομάδες ατόμων που μοιάζουν/ αντιπροσωπεύουν το δείγμα της έρευνας και τον αντίστοιχο πληθυσμό π.χ. ως προς το φύλο, την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, το εισόδημα κ.ά.

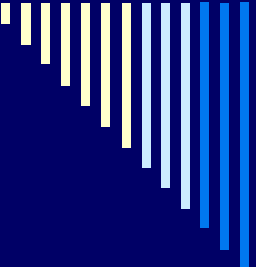
Φάση επιλογής ερωτήσεων:

επιλέγονται οι δηλώσεις - προτάσεις (30-50) που διαφέρουν περισσότερο μεταξύ τους και ανήκουν στη θετική και αρνητική προτίμηση απέναντι στο αντικείμενο της στάσης.

Αποκλείονται οι ασαφείς και οι ουδέτερες

Τελική φάση μέτρησης: οι επιλεγμένες ερωτήσεις απαρτίζουν το τελικό ερωτηματολόγιο

(Κοκκινάκη, 2005)

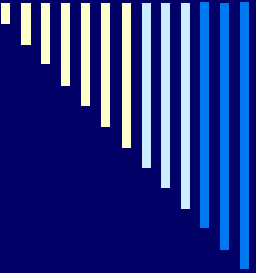

Κλίμακα μέτρησης:

5-βαθμη κλίμακα ή 7-βαθμη κλίμακα

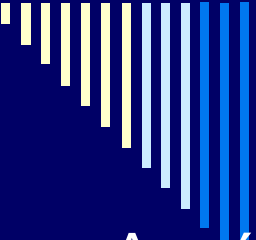
- 1 «διαφωνώ απόλυτα»
- 5 «συμφωνώ απόλυτα»,
- 3 «ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ/δεν είμαι σίγουρος/η»
(ενδιάμεση βαθμίδα που εκφράζει την έλλειψη βεβαιότητας).

Βαθμολόγηση: προκύπτει από το άθροισμα όλων των απαντήσεων, σχετικά με το πόσο συμφωνούν ή διαφωνούν ή δεν είναι σίγουροι/ες με το αντικείμενο της στάσης.

ΟΔΗΓΙΕΣ «Σημειώστε στο αριστερό μέρος κάθε πρότασης πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την πρόταση αυτή. Θα πρέπει να απαντήσετε σε όλες τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τα επόμενες κατηγορίες απαντήσεων»

- ❑ 5- Συμφωνώ απόλυτα
 - ❑ 4- Συμφωνώ
 - ❑ 3- Δεν είμαι σίγουρος/η
 - ❑ 2- Διαφωνώ
 - ❑ 1- Διαφωνώ απόλυτα
-

Κριτική της κλίμακας

Ασκήθηκε θετική κριτική γιατί οι κλίμακες Likert **είναι προσιτές στην κατασκευή τους**. Δεν απαιτείται πολύς χρόνος, ούτε χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες

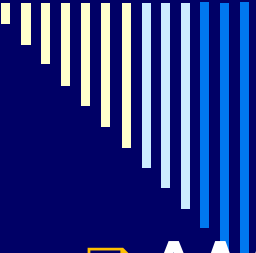
Παρέχουν πλούσιο πληροφοριακό υλικό σχετικά με τη μέτρηση των στάσεων για ένα συγκεκριμένο και ακριβές εννοιολογικά αντικείμενο.

ΟΜΑΔΑ

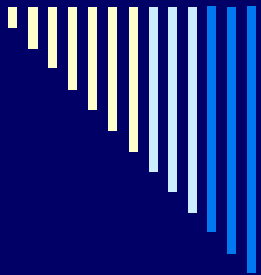
Η έννοια της «Ομάδας»
(Οντολογικότητα)

Διαμόρφωση των ομάδων
Λειτουργία των ομάδων

ΟΜΑΔΑ: Συστατικά Στοιχεία

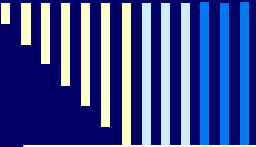
- **ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΤΟΜΩΝ:** αμοιβαία
 - **ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΗ ΜΕΣΩ ΡΟΛΩΝ** π.χ. ο ρόλος του συζύγου και της συζύγου, οι ρόλοι των αδελφών
 - **ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ:** σύνολο από ψυχολογικά φαινόμενα που συνθέτουν κάτι περισσότερο και διαφορετικό από το σύνολο των δυαδικών αλληλεπιδράσεων
-

- ❑ **ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ ΔΟΜΗΣ:**
ιεραρχία
- ❑ **ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΗΚΕΙΝ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ**
- ❑ **ΠΑΡΑΔΟΧΗ ΑΠΟ ΤΡΙΤΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΣΤΗΝ ΟΜΑΔΑ**
- ❑ **ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ**

- ❑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΓΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΣΚΟΠΩΝ & ΣΤΟΧΩΝ
- ❑ ΜΟΙΡΑΣΜΑ ΚΟΙΝΩΝ ΑΞΙΩΝ, ΣΤΑΣΕΩΝ
- ❑ ΤΑΥΤΙΣΗ ΜΕ ΜΕΛΗ / ΜΕ ΤΗΝ ΗΓΕΣΙΑ
- ❑ ΟΜΟΙΟΓΕΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ, ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ ΣΥΜΠΝΟΙΑ, ΣΥΝΟΧΗ (ΥΠΟ ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ)

Τύποι ομάδας (Lickel et al. , 2000)

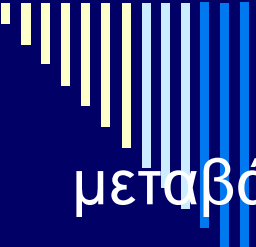
Τύπος Ομάδας	Παραδείγματα
1. Ομάδες οικειότητας (με τα <u>περισσότερα</u> από τα 11 χαρακτηριστικά ομάδας)	Οικογένεια, σύντροφοι σε μια ερωτική σχέση, φίλοι
2. Ομάδες έργου (με αρκετά από τα 11 χαρακτηριστικά της ομάδας)	Συνάδελφοι, επιτροπές, ομάδες εργασίας
3. Κοινωνικές κατηγορίες (με λίγα χαρακτηριστικά ομάδας)	Γυναίκες, μουσουλμάνοι, Βρετανοί, Έλληνες
4. Χαλαροί δεσμοί (με τα <u>λιγότερα</u> πιθανά χαρακτηριστικά από αυτά που αφορούν την ομάδα)	Άτομα που μένουν στην ίδια οδό, άτομα που τους αρέσει η ροκ μουσική

Φάσεις εξέλιξης της ομάδας

- ❖ Φάση προσανατολισμού
- ❖ Φάση σύγκρουσης
- ❖ Φάση σύνθεσης
- ❖ Φάση απόδοσης
- ❖ Στατική φάση

R. B. Caple, (1978). The sequential stages of group development. *Small Group Behavior*, 9, 470-476.

Οι ομάδες αποτελούν δυναμικές δομές που μεταβάλλονται συνεχώς ως προς τη σύνθεσή τους μέσα στο χρόνο (σημαντικός παράγοντας ο χρόνος στην έρευνα της Ψυχολογίας των Οργανισμών/της Εργασίας).

5 στάδια εξέλιξης των ομάδων

- Της διαμόρφωσης, της «θύελλας», στάδιο κανονιστικό, στάδιο απόδοσης και στάδιο διακοπής εργασιών (Tuckman, 1965).
 - Του προσανατολισμού, της σύγκρουσης, της σύνθεσης, της απόδοσης, στατική φάση (Carple 1978).
-

Η εξέλιξη της ομάδας σχετίζεται με:

1. ΣΚΟΠΟ & ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Σαφείς & ασαφείς, με σύμπτνοια ως προς το στόχο ή περιορισμένη σύμπτνοια

2. ΠΙΕΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Όσο αυξάνεται η πίεση από το περιβάλλον, τόσο αυξάνεται η συνοχή και μειώνονται οι συγκρούσεις.

3. ΑΚΟΥΣΙΑ / ΕΚΟΥΣΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

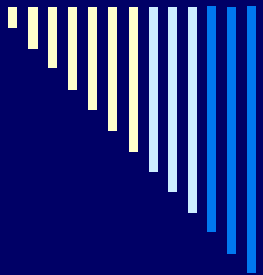
Η ακούσια-καταναγκαστική συμμετοχή των μελών συχνά οδηγεί την ομάδα εύκολα σε φάση σύγκρουσης (ομάδες καταδίκων σε φυλακές, ομάδες νεοσυλλέκτων στο στρατό).

4. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΛΩΝ

Ηλικία: έχει σημασία. Παιδιά μικρών ηλικιών (στη σχολική περίοδο) για να φτάσουν στη φάση της σύνθεσης χρειάζονται καθοδήγηση από ενήλικο άτομο.

Μεγάλη ποικιλία ηλικιών στην ομάδα μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες λόγω διαφορετικών αναγκών και ενδιαφερόντων.

Προσωπικότητα: καλό είναι να υπάρχουν ομοιομορφίες ως προς την προσωπικότητα στην ομάδα.

ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

- ❑ ΒΑΘΜΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ: ΥΨΗΛΟΣ ≠ ΧΑΜΗΛΟΣ
- ❑ ΕΚΟΥΣΙΑ ≠ ΑΚΟΥΣΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
- ❑ ΝΕΑ ΟΜΑΔΑ ≠ ΠΑΛΑΙΑ ΟΜΑΔΑ
- ❑ ΑΝΟΙΚΤΗ ≠ ΚΛΕΙΣΤΗ ΣΕ ΝΕΑ ΜΕΛΗ

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ

- ❑ Ομάδες με χαμηλό βαθμό οργάνωσης και νέες ομάδες: διέρχονται τις 2 πρώτες φάσεις (προσανατολισμού, σύγκρουσης) και διαλύονται.
- ❑ Ομάδες οργανωμένες & ανοικτές, δηλ. που δέχονται νέα μέλη: συνήθως φτάνουν στη φάση της απόδοσης
- ❑ Οργανωμένες ομάδες περιορισμένης ανοικτότητας που δέχονται μεμονωμένα μέλη: βρίσκονται στη στατική φάση, δέχονται δύσκολα νέα μέλη, διατηρούν ισχύοντες κανόνες και ρόλους.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ (SOCIAL FACILITATION) (Allport 1920 · Zajonc, 1965)

Πειράματα F. H. Allport (1920) έδειξαν ότι η λύση απλών προβλημάτων (π.χ. διαγραφή φωνηέντων σε ένα κείμενο, επίλυση εύκολων μαθηματικών προβλημάτων) είναι αποδοτικότερη μπροστά σε ακροατήριο.

Έγινε η αρχική εμφάνιση του όρου «**Κοινωνική Διευκόλυνση**».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ

- Πειράματα του Norman Triplett με ποδηλατοδρόμους που έτρεχαν είτε α) μόνοι τους είτε β) με παραγγέλματα για το ρυθμό της κούρσας μαζί με άλλους (1897) ανέδειξαν την κοινωνική διευκόλυνση στη β' ομάδα ποδηλατών.

- ❑ Πειράματα του L. E. Travis (1925) σε δοκιμασίες οπτικοκινητικού συντονισμού με μικρούς μαθητές να τυλίσουν πετονιά σε ένα καρούλι:
- ❑ α) σε ανταγωνιστικές συνθήκες εντός ομάδας
- ❑ β) μεταξύ ζευγαριών και γ) μεταξύ ατόμων

Βρέθηκε ότι ο ανταγωνισμός σε μικρές ομάδες και σε ζευγάρια βελτίωνε την ατομική απόδοση στο έργο, συγκριτικά με την ατομική συνθήκη.

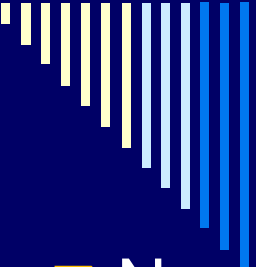
Κοινωνική Διευκόλυνση κατά τον Jajonc (1965)

Βασίστηκε σε εμπειρικές έρευνες με ποικιλία προβλημάτων:

Μετακίνηση δίσκων από ένα στύλο σε άλλο, με 2 κριτήρια: να μετακινείται κάθε φορά ένας μόνο δίσκος και να μην τοποθετείται ένας μεγαλύτερος πάνω από έναν μικρότερο. Διαπιστώθηκε ότι:

Με την απλή παρουσία άλλων ατόμων*, βρέθηκε ότι, εφόσον για την επίλυση του προβλήματος απαιτείται μόνο μία, κυρίαρχη λύση, τότε η διέγερση των ορμών/ενορμήσεων διευκολύνει την επίλυσή του.

* Απλή παρουσία των άλλων: ένα παθητικό και απαθές κοινό που είναι παρόν μόνο σωματικά.

Άλλες προϋποθέσεις της Κοινωνικής Διευκόλυνσης

- ❑ Να μην απαιτούνται πολλές αντιδράσεις σε ένα πολύπλοκο πρόβλημα.
- ❑ Το θέμα προς παρουσίαση να το έχει μάθει καλά κανείς προηγουμένως, οπότε η παρουσία ακροατηρίου να διευκολύνει την απόδοση του ατόμου.

Κοινωνική Αναστολή (social inhibition). Πρόκειται για το αντίθετο φαινόμενο, δηλαδή να παρουσιάζεται μείωση της απόδοσης όταν υπάρχει κοινό που παρακολουθεί (έστω και παθητικά).

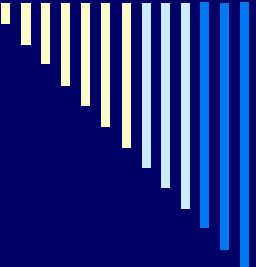
Ερμηνείες στο φαινόμενο

Α) Σύμφωνα με τη θεωρία των Ορμών/ ενορμήσεων.

Οι ορμές αποτελούν για τον άνθρωπο κινητήρια δύναμη, δηλ. επιφέρουν την ενστικτώδη διέγερση κινητήριων δυνάμεων για την επίτευξη κάποιου στόχου και την ικανοποίηση μιας ανάγκης.

(Spence & Hall).

ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΟΡΜΩΝ (Drive Theory) ΚΑΤΑ ΖΑΙΟΝC (1965)

Οι Michaels, et al., (1982)

Παρουσίασαν εμπειρικά ευρήματα ότι **οι ειδήμονες έχουν καλύτερη απόδοση μπροστά σε κοινό.**

1. Αξιολογήθηκε από πριν η ικανότητα επιλεγμένων παικτών μπιλιάρδου που ήταν μέλη ενός συλλόγου φοιτητών κολλεγίου.

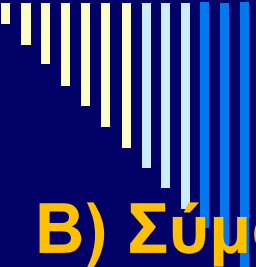
2. Αξιολογήθηκε η ακρίβεια των βολών:

α) στη συνθήκη παρουσίας κοινού, β) στη συνθήκη χωρίς παρουσία κοινού.

Σύμφωνα με τη Θεωρία των Ορμών/Ενορμήσεων βρέθηκε ότι:

- η απόδοση όσων παικτών είχαν αξιολογηθεί *άνω του μέσου όρου, με την παρουσία κοινού βελτιώθηκε.*
- η απόδοση όσων παικτών ήταν *κάτω του μέσου όρου, αυτή επιδεινώθηκε με την παρουσία κοινού* (κοινωνική αναστολή λόγω παρουσίας κοινού σε ένα σύνθετο έργο).

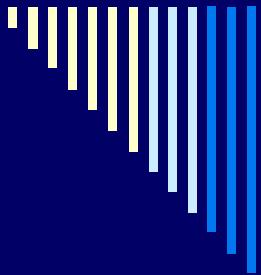

B) Σύμφωνα με το Μοντέλο Συναίσθησης της Αξιολόγησης

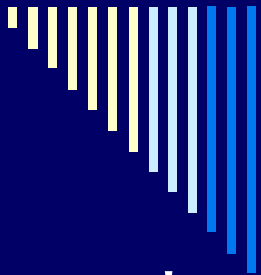
Το άγχος που μάς διακατέχει ότι το ακροατήριο θα αξιολογήσει την επίδοσή μας είναι αυτό που ενεργοποιεί την υψηλότερη απόδοση.

- ✓ Συνδυάζεται με ένα κλίμα ανταγωνισμού σε ζευγάρια ή σε ομάδες, συγκριτικά με την ατομική συνθήκη.
 - ✓ Συναισθανόμαστε ότι οι άλλοι μας αξιολογούν ώστε η φυσική τους παρουσία να μας διεγείρει (Cottrell, 1972).
-

Ερώτημα: ένα κοινό με δεμένα τα μάτια προκαλεί συναίσθηση αξιολόγησης & Κοινωνική Διευκόλυνση, ή μόνο το κοινό που παρακολουθεί προσεκτικά με το βλέμμα εστιασμένο;

Οι Cottrell, Wack, Sekerak & Rittle (1968)

Σε πείραμα, οι συμμετέχοντες α) μόνοι τους

β) με παρουσία κοινού.

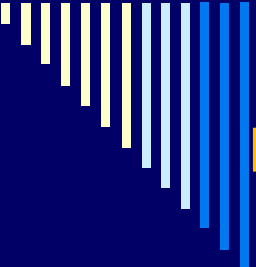
εκτελούσαν ένα απλό έργο, δηλ. να προφέρουν δυνατά
λέξεις χωρίς νόημα που εμφανίζονταν σε μια οθόνη κάθε 4".

Ορισμένοι από τους συμμετέχοντες εκτελούσαν το έργο

β.1.) μπροστά σε ένα κοινό με δεμένα μάτια

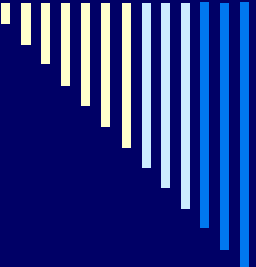
β.2) σε κοινό που μπορούσε να τους δει.

Βρέθηκε ότι οι συμμετέχοντες με κοινό βλεπόντων
εκδήλωσαν Κοινωνική Διευκόλυνση και απέδωσαν καλύτερα,
συγκριτικά με το κοινό με δεμένα μάτια.

**Ερώτημα: τι θα συμβεί με το κοινό
με δεμένα μάτια; Ποια θα είναι η επιρροή του;**

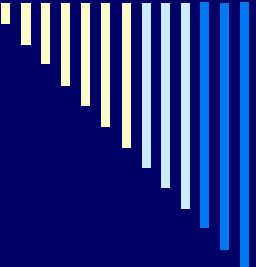
Θα ανεμενόταν, σύμφωνα με τη Θεωρία των Ενορμήσεων του Zajonc, η ίδια κοινωνική διευκόλυνση να παρατηρηθεί και όταν το κοινό είχε δεμένα τα μάτια. *Δηλ. μόνο η απλή παρουσία των άλλων* θα έπρεπε να οδηγεί σε σωματική διέγερση και διευκόλυνση της κυρίαρχης απόκρισης στο απλό αυτό έργο.

Σύμφωνα με τους Cottrell et al. Ωστόσο δεν είναι ΜΟΝΟ η απλή παρουσία, αλλά *η συναίσθηση της αξιολόγησης που προκαλεί αυξημένη διέγερση και καλύτερη απόδοση.*

Ένα κοινό με δεμένα μάτια δεν προκαλεί διέγερση, δεν νιώθουμε ότι μπορεί να αξιολογήσει την απόδοσή μας.

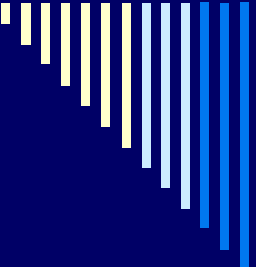
Επομένως, η συναίσθηση της αξιολόγησης του κοινού προκαλεί τη σωματική διέγερση και την επακόλουθη Κοινωνική Διευκόλυνση και όχι η απλή παρουσία.

Κριτική της ερμηνείας μέσω του Μοντέλου Συναίσθησης Αξιολόγησης

Το Μοντέλο Συναίσθησης Αξιολόγησης προσφέρει μια καλή ερμηνεία για το φαινόμενο της Κοινωνικής Διευκόλυνσης στους ανθρώπους.

Αντίθετα, η Θεωρία των Ενορμήσεων είναι σε θέση να εξηγήσει και με ευρήματα σε ζώα, αφού τα συμπεράσματα του Zajonc επιβεβαιώθηκαν και σε πειράματα με έντομα σε λαβυρίνθους.

Γ) Θεωρία Αντιπερισπασμού-Σύγκρουσης (Distraction-Conflict Theory)

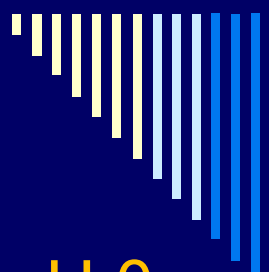
Baron, 1986 · Baron & Byrne, 1987

Είναι μία ερμηνεία που συμβιβάζει τα ευρήματα τόσο από μελέτες σε ανθρώπους, όσο και σε ζώα:

η παρουσία των άλλων προκαλεί ορμή/ ενόρμηση διαμέσου της διάσπασης της προσοχής, δηλ. της σύγκρουσης ανάμεσα στην εστίαση της προσοχής στο έργο και στην εστίαση στο κοινό.

Όταν είναι δύσκολα τα έργα, από τη σύγκρουση αυτή προκαλείται ορμή και μειώνεται η απόδοση.

Όταν είναι εύκολα τα έργα, η ορμή αυτή αυξάνει την απόδοση.

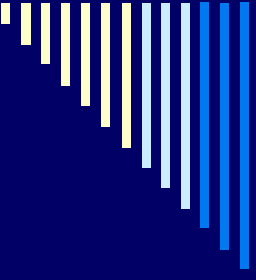
Κριτική της Θεωρίας Αντιπερισπασμού-Σύγκρουσης

Η θεωρία διαθέτει ισχυρά σημεία:

Με την κοινωνική παρουσία άλλων, συμβαίνει:

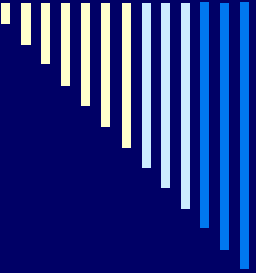
α) σε συνθήκες σχετικά εύκολες ή αναμενόμενες, να προκαλείται Κοινωνική Διευκόλυνση τόσο στον άνθρωπο, όσο και σε ζώα και όχι διάσπαση της προσοχής.

α) διάσπαση της προσοχής συμβαίνει όταν υπάρχουν ερεθίσματα που διασπούν την προσοχή από το έργο (θόρυβο, φωτιά, φώτα που αναβοσβήνουν (Sanders & Baron, 1975))

Ερώτημα: Η θεωρία του Αντιπερισπασμού-Σύγκρουσης υπερέχει των άλλων δύο Μοντέλων ερμηνείας;

Αν και η συγκεκριμένη θεωρία Αντιπερισπασμού-Σύγκρουσης, για τους ανθρώπους και τα ζώα, είναι σε θέση να ερμηνεύσει ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων Κοινωνικής Διευκόλυνσης, *δεν υπάρχουν ακόμη σαφή εμπειρικά ευρήματα* που να την υποστηρίζουν περισσότερο και εις βάρος της Θεωρίας της Απλής Παρουσίας των άλλων ή της Θεωρίας της Συναίσθησης της Αξιολόγησης.

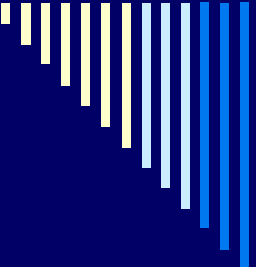

Συμπέρασμα

Οποιοσδήποτε συνδυασμός των τριών ερμηνειών θα μπορούσε να είναι εφαρμόσιμος:

- α) της απλής παρουσίας των άλλων
- β) της ικανότητας των άλλων να αξιολογούν την απόδοσή μας
- γ) του αντιπερισπασμού/ σύγκρουσης.

Ισχύουν και οι τρεις ερμηνείες, **δηλαδή δεν είναι αμοιβαία αποκλειόμενες**, ειδικά όταν τα έργα είναι δύσκολα ή πολύπλοκα.

Μετανάλυση των Bond & Titus (1983) σε 241 πειράματα με 24,000 άτομα

Κατέληξε ότι η απλή παρουσία ατόμων είναι λιγότερο ισχυρή από την κοινωνική παρουσία ατόμων.

Είναι αυτή που προέρχεται από τους δικούς μας ανθρώπους, φίλους, την εσω-ομάδα.

➤ Μας διεγείρουν και εμάς σε συμπεριφορές όμοιες με τις δικές τους

π.χ. πόσο τρώει κανείς ως μέλος σε μια ομάδα είτε βλέποντας άλλους να τρώνε πολύ ή να μην τρώνε σχεδόν καθόλου.

Κοινωνική Ολιγωρία / Οκνηρία στην Ομάδα ≠ Ατομική Προσπάθεια (Latane et al., 1979, 1984)

Φαινόμενο της Κοινωνικής Ολιγωρίας / Οκνηρίας:

το άτομο εργαζόμενο ατομικά, καταβάλλει περισσότερη προσπάθεια απ' όση καταβάλλει εργαζόμενο ομαδικά.

Στην ομάδα ολιγωρεί, αδρανεί, «τεμπελιάζει», υπολογίζοντας ότι «οι άλλοι θα κάνουν κυρίως τη δουλειά».

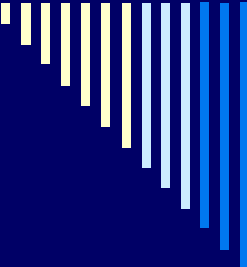
Επισημάνθηκε αρχικά σε ομάδες στην Κίνα και στην Άπω Ανατολή.

- ✓ Στη συνθήκη ομαδικής εργασίας, συγκριτικά με την ατομική εργασία, ισχύει εντονότερα όσο περισσότερο ταυτίζεται κανείς με την ομάδα & τις αξίες της.

≠

Φαινόμενο της Κοινωνικής Προσπάθειας/ Αντιστάθμισης:
το άτομο καταβάλλει μεγαλύτερη προσπάθεια ατομικά.

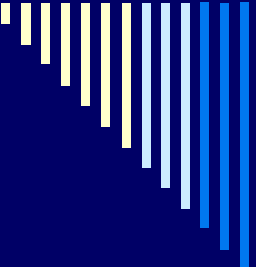
Ερμηνεία

Η κοινωνική ολιγωρία προκύπτει επειδή οι συμμετέχοντες βιώνουν μια **διάχυση ευθύνης** (Comer, 1995).

Η διάχυση ευθύνης κάνει τα άτομα λιγότερο υπεύθυνα και μειώνει το άγχος ότι «όλοι οι άλλοι μας βλέπουν και μας αξιολογούν».

Δηλ. τα άτομα σε μια ομάδα νιώθουν, το καθένα ξεχωριστά, ότι είναι λιγότερο προσωπικά υπεύθυνο για οποιοδήποτε έργο, ώστε **η συνεισφορά καθενός κυριολεκτικά να «χάνεται στο πλήθος»**.

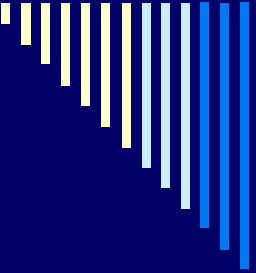
Ερώτηση: Με ποια χαρακτηριστικά του έργου;

Η Κοινωνική Ολιγωρία σχετίζεται με την ταξινόμηση των ομαδικών έργων (Steiner, 1972, 1976)

Γενικά σε ομάδες 2-10 ατόμων, η συζήτηση διευκολύνει τις γνωστικές διεργασίες - αναλυτική και συνθετική.

Συγκεκριμένα, μειώνονται τα λάθη, διορθώνονται οι λανθασμένες στρατηγικές και οι λανθασμένες υποθέσεις

Η απόδοση της ομάδας εξαρτάται:

και από το ίδιο το έργο:

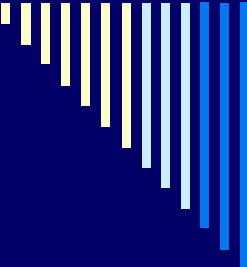
- **Ως προς τη δομή του :** έργα ενιαία (χωρίς υποέργα) και έργα διαιρετά σε ειδικότερα, απλά και σύνθετα.
- **Ως προς την έμφαση στην ποιότητα ή την ποσότητα:** έργα μεγιστοποίησης (ποσότητας) και έργα βελτιστοποίησης (ποιότητας).

Η κοινωνική ολιγωρία και η διάχυση της ευθύνης αφορά τα απλά έργα.

Όταν τα άτομα εκτελούν ένα σύνθετο έργο σε ομάδα, με βάση την Αίσθηση της Αξιολόγησης, ως μέλη, βιώνουν φόβο μήπως αξιολογηθούν αρνητικά από τους άλλους.

Η συναίσθηση αυτή της αξιολόγησης θα προκαλούσε μείωση της απόδοσης στο σύνθετο έργο *που ωστόσο εξαλείφεται* γιατί κάθε άτομο εργάζεται πάνω στο πρόβλημα ως μέλος της ομάδας, αντί ατομικά.

Ταυτόχρονα, δεν μπορεί να αξιολογηθεί η ατομική συνεισφορά στο ομαδικό σύνθετο έργο, έτσι ώστε η διάχυση της ευθύνης και η συναίσθηση της αξιολόγησης να ακυρώνουν η μία την άλλη.

Αυτή η ίδια διαδικασία είναι που εμποδίζει τους ανθρώπους να βοηθήσουν στο έργο της ομάδας αλλά και κάποια άτομα που βρίσκονται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης να ενεργήσουν ατομικά («Φαινόμενου Αμέτοχου Παρατηρητή»).

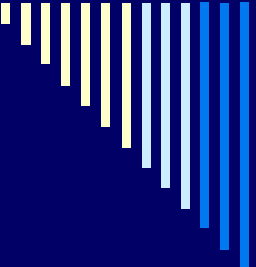

Ομαδική Συνεκτικότητα (Cohesiveness)

Είναι η συναισθηματική σύνδεση που βιώνουν τα μέλη της ομάδας μεταξύ τους και με όλη την ομάδα, αντλώντας αίσθηση αλληλεγγύης και ενότητας

Συνοχή (Cohesion) είναι η συναισθηματική ενότητα που έχουν τα μέλη μιας ομάδας/κοινωνίας

- Είναι μεταβλητή που διαφέρει ως προς το βαθμό που ισχύει μεταξύ ομάδων, πλαισίων και διαχρονικά.
 - Είναι ανακριβής ως προς τη μέτρησή της (μέσω άθροισης;)
-

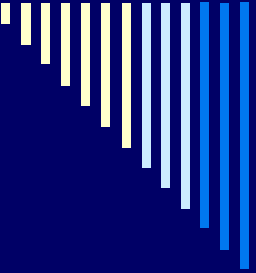

Συνεκτικότητα της ομάδας

Όσο περισσότερο τα άτομα αρχίζουν να σκέπτονται και να ενεργούν σε μεγαλύτερη συμφωνία με ένα σύνολο άλλων ατόμων, **τόσο αυξάνεται η κοινωνική συνεκτικότητα** (Fine & Holyfield, 1996).

Οι συνεκτικές ομάδες:

- Τείνουν να ασκούν **μεγαλύτερη κοινωνική επιρροή**
 - Τα μέλη τους είναι συνήθως **πιο αφοσιωμένα στην ομάδα.**
-

Η συνεκτικότητα είναι ουσιολογικό
χαρακτηριστικό των ομάδων.

Σχετίζεται με:

- τη διαπροσωπική έλξη μεταξύ των μελών της
- με την έλξη προς την ίδια την ομάδα.

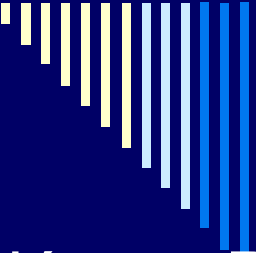

Η έλξη στην ομάδα (Hogg, 1992, 1993)

Η έλξη στην ομάδα δεν είναι διαπροσωπική έλξη, δηλ. η αρέσκεια με βάση ιδιοσυγκρασιακές προτιμήσεις που ισχύει στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις.

Είναι Κοινωνική έλξη: αφορά σε αρέσκεια για κάποιον/α μέλη ομάδας που καθορίζεται από το πόσο είναι πρότυπο/α για την ομάδα (**πρωτοτυπικότητα ατόμων**).

Σημασία έχουν οι κοινωνικοί άγραφοι κανόνες/νόρμες (π.χ. Η κοινωνική έλξη στην εθνοτική ομάδα των Ποντίων με πολύ υψηλή συνεκτικότητα).

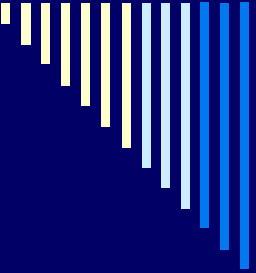
Κοινωνικοί Άγραφοι Κανόνες/ Νόρμες & πλαίσιο της ομάδας (Norms)

Νόρμες Ρητές με τη μορφή ρητών κανόνων

Νόρμες Άρρητες, κρυφές, που τις συσχετίζουμε με τη φύση του ανθρώπου ή με τα ένστικτα

Κοινές πεπτοιθήσεις σε κάθε κοινωνία για το τι αποτελεί αρμόζουσα συμπεριφορά σε μια ομάδα (Garfinkel, 1967), δηλ. με **σαφή κανονιστικό χαρακτήρα**, π.χ. «τα ζευγάρια πρέπει να παντρεύονται»

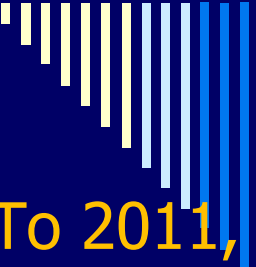
Οι νόρμες λειτουργούν **ως κοινό πλαίσιο αναφοράς για τα μέλη σε κάθε κοινωνία.**

Διαφοροποιούνται μεταξύ ομάδων σε:

Περιγραφικές: περιγραφή των ομοιομορφιών των ομάδων (π.χ. πώς ντύνονται οι φοιτητές).

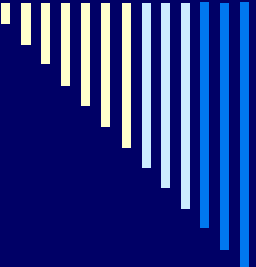
Κανονιστικές: ρητός ορισμός για το ποια είναι η αρμόζουσα συμπεριφορά (αν κάποιος είναι φοιτητής, καθηγητής ή διοικητικός υπάλληλος ορίζεται από κανονιστικές συμπεριφορές).

Το 2011, ο Robert Champion, 26 ετών, φοιτητής σε πανεπιστήμιο στην Florida, USA, επιλέχθηκε να συμμετάσχει στην πανεπιστημιακή μπάντα.

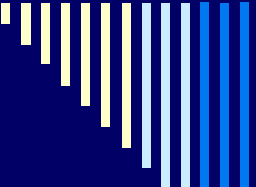
Πριν ενταχθεί ως πλήρες μέλος, έπρεπε να λάβει μέρος σε μια σειρά από τελετουργικά μύησης που, αν και έμοιαζαν εθελοντικά, ήταν υποχρεωτικά, γνωστά ως «καψόνια»

(είναι συνηθισμένα σε αθλητικές ομάδες, ανδρικές και γυναικείες αδελφότητες στα κολέγια των ΗΠΑ, στο στρατό με συμμετοχή σε διαγωνισμούς κατανάλωσης αλκοόλ, στέρησης ύπνου, συμμετοχής ή προσομοίωσης συμμετοχής σε σεξουαλικές πράξεις, έκθεση σε σωματικές επιθέσεις κλπ).

Λίγο πριν παίξει με την μπάντα, συμμετείχε σε αγώνα ποδοσφαίρου, και αφού είχε δεχτεί πολλαπλά γρονθοκοπήματα από μικρή ομάδα μελών ως καψόνι, ο Champion, έπεσε πάνω σε ένα λεωφορείο έξω από το ξενοδοχείο που έμενε με τη μπάντα, και λίγη ώρα αργότερα πέθανε στο νοσοκομείο.

Ερώτημα: γιατί κάποιος δέχεται να συμμετάσχει σε ένα δυσάρεστο τελετουργικό, προκειμένου να γίνει μέλος μιας ομάδας;

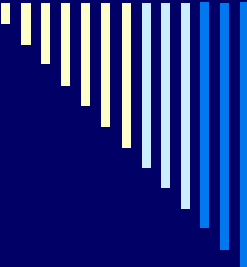

Επειδή:

A) Έχουμε ιδιαίτερη προτίμηση προς ανθρώπους που μας μοιάζουν, και αυτό συμβαίνει αρκετά έντονα με τα μέλη ομάδων.

B) Οι τελετές μύησης (καψόνια) δημιουργούν *ομαδική συνεκτικότητα*. Μετά τη διαδικασία μύησης, συχνά τα μέλη βιώνουν γνωστική ασυμφωνία, προκειμένου να αιτιολογήσουν γιατί συμφώνησαν να κάνουν κάτι τόσο δυσάρεστο (συμπεριφορά).

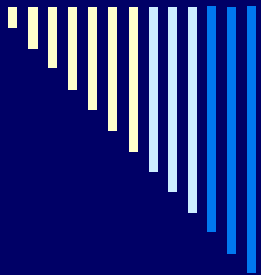
Όταν η αντίθετη στάση κάποιου προς το καψόνι («είναι δυσάρεστο») δεν ταιριάζει με τη συμπεριφορά που τελικά ακολούθησε συμμετέχοντας σε αυτό, αλλάζει τελικά τη στάση του για να ταιριάζουν συμπεριφορά και στάση.

Στην επόμενη σειρά ένταξης νέων μελών της ομάδας, τα έμπειρα «παλιά» μέλη της ομάδας θα υποστηρίξουν τις τελετές μύησης (τα καψόνια) και η τελετουργία θα επαναληφθεί.

Μπορούμε να κάνουμε κάτι για να σταματήσουμε τη διαδικασία μύησης που απαιτεί την υποβολή σε καψόνια;

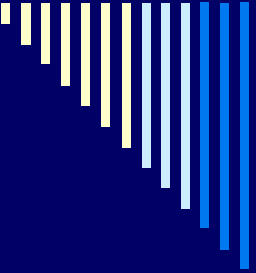
Ίσως να είναι δυνατό, εάν είναι πιο αποφασιστικά τα νέα μέλη της ομάδας, ώστε να νιώσουν ικανά να πουν όχι σε τελετουργικά πολύ ακραία.

Οι Campo, Poulos & Sipple (2005) βρήκαν ότι:

Συμμετέχοντες που είχαν ένα ισχυρό δίκτυο φιλίας έξω από την ομάδα, ήταν πιθανότερο να αρνηθούν να υποστούν καψόνια στην ομάδα.

- Εκείνοι που ήταν υπεύθυνοι για τα καψόνια είχαν λιγότερες πιθανότητες να υποβάλουν άλλους σε καψόνια, εάν είχαν φίλους στην ομάδα που ήταν αντίθετοι με αυτό.

Τα ευρήματα αυτά δείχνουν ότι *εάν αλλάξουν οι νόρμες των συνομηλίκων* σχετικά με τα καψόνια, αυτά μπορεί να σταματήσουν.

Δηλαδή, εάν οι φοιτητές οι ίδιοι οργανώσουν εκστρατείες που αντιτίθενται στα καψόνια, θα αλλάξουν οι στάσεις προς αυτά.

